

Posudek vedoucí diplomové práce Alžběty Kroupové *Doppelgänger ve španělské povídkové tvorbě*

Diplomová práce v sobě spojuje dva zájmy, které se u Alžběty Kroupové objevily již u práce bakalářské: žánr povídky a fantastické motivy. Obé studovala u katalánského autora Pereho Calderse, u něž narazila na téma dvojníka. To se posléze stalo východiskem pro diplomovou práci, která místo analýzy jediného autora mapuje různé možnosti tohoto tématu v soudobé španělské literatuře.

Alžběta Kroupová se však nejprve věnuje historii dvojníka ve světové literatuře a škále přístupů k němu. Je jasné, že tento kontext nemůže být vyčerpávající, ale oceňuji, že vybírá z teoretických přístupů i konkrétního literárního zpracování to, co ji posléze poslouží pro vlastní analýzu a pohled na moderní španělské pojetí.

Zmínky o antickém východisku i rozkvětu v období romantismu (kdy vyzdvihuje, jak právě epocha, která staví na originalitě a jedinečnosti, je zneklidněna možností opakování či kopie) jsou velmi zdařilé, stejně jako podrobné pojednání o Freudově termínu „das unheimliche“, který je zásadní nejen pro téma dvojníka, ale pro fantastickou literaturu obecně. Alžběta Kroupová prokazuje důkladné prostudování literatury a porozumění tomuto konceptu i v jeho nejednoznačnosti – včetně otázky překladu do češtiny: tísnivé, zlověstné?

Autorka zevrubně promýšlí zákonitosti oné tísnivosti a trefně konstatuje, „že se čtenář musí vžít do situace odehrávající se v reálném světě, kde platí pravidla, která sám dobře zná. Teprve poté se může nechat polekat podivností nadcházejících událostí“ (s. 36). Není právě toto základní parametr, který odlišuje fantastické texty od pohádek, zázračných vyprávění či žánru fantasy?

Stěžejní část práce se pak věnuje tématu dvojníka v dobře a promyšleně zvoleném korpusu povídek. Alžbětu Kroupovou zajímá jasně definovaná podoba tématu a tou je autoskopie. Ukazuje nám situace, kdy postava poprvé spatří dvojníka, zamýšlí se nad různými reakcemi a tudíž i vyústěními daných událostí. Poukazuje na tísnivý pocit, který setkání s dvojníkem vyvolává, ať už je závěr povídek více či méně tragický a trefně používá Iserův pojem „místo nedourčenosti“ – střetnutí s dvojníkem vlastně není v textech nikdy uspokojivě vysvětleno – ani pro postavy, ani pro čtenáře.

Zdařilá je i kapitola zamýšlející se nad prostředky, které v povídkových textech podporují pocit podivnosti. Jde především o různé narativní techniky, typ vypravěče a jeho důvěryhodnost.

Nesmíme zapomenout ani na zmínku o karnevalové kultuře. Autorka analyzuje povídku Miguela Sawa, v níž je téma dvojnictví propojeno se komičností, s karnevalem jako momentem, kdy se boří konvence a tabu, kdy „je vše dovoleno“. Navzdory této nevázanosti a grotesknosti však Alžběta Kroupová i zde jasně vidí známky tísnivého, zlověstného, zkrátka něčeho, co zneklidňuje. Právě to se nakonec vyjevuje jako inherentní znak tématu dvojnictví v literatuře.

Diplomová práce Alžběty Kroupové je psána vyzrálým stylem, s velkou znalostí sekundární literatury a především schopností ji vhodně začleňovat do textu, opírat se o její teze či s nimi polemizovat. Velmi kladně hodnotím fakt, že však autorka vidí jako primární četbu zvolených povídkových textů a že právě čtenářský zážitek a fascinace tématem dvojníka je východiskem pro teoretickou analýzu, Zkrátka práce svědčí o jejím zaujetí zvolenou problematikou.

Práci Alžběty Kroupové tedy hodnotím jako velmi zdařilou a navrhuji hodnocení *výborně*.

Praha, 5. 6. 2017

Mgr. Dora Poláková Ph.D.